

1. Referentie

Referentie	Dewaele, A., Vincke, J., Cox, N. & Dhaenens, F. (2009). <i>Het discours van jongeren over man-vrouw rolpatronen en holebiseksualiteit. Over Flexen, players en metroseksuelen</i> . Antwerpen: Steunpunt Gelijkekansenbeleid.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	978-90-77271-48-3
Publicatievorm	Boek

2. Abstract

In het kader van het Vlaamse gelijkheidsbeleid werden recentelijk drie onderzoeken uitgevoerd met betrekking tot jongeren en holebiseksualiteit. In het kwantitatieve onderzoek 'De schoolloopbaan van hetero- en holebijongeren' werd een steekproef van 4000 jongeren bevroegd over hun houdingen omtrent holebiseksualiteit (Dewaele, Van Houtte, Cox & Vincke, 2008). Aansluitend bij de bevindingen van dat survey-onderzoek werd een kwalitatief vervolgonderzoek georganiseerd. Dit omvat focusgroepgesprekken met hetero- en holebijongeren over hun houding t.o.v. gender en holebiseksualiteit. De resultaten van dit onderzoek worden hier besproken.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Diversiteit
Trefwoord(en)	Gender, holebi, kansenongelijkheid

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Steunpunt Gelijkekansenbeleid Consortium Universiteit Antwerpen – Universiteit Hasselt (Diepenbeek) Lange Nieuwstraat 55 2000 Antwerpen Tel.: +32 (0)3 265 59 63 Fax: +32 (0)3 265 59 26 steunpuntgeka@ua.ac.be
Onderzoeker(s)	Alexis Dewaele Universiteit Antwerpen Departement Sociologie Stadscampus S.LN55.213 Lange Nieuwstraat 55 2000 Antwerpen Tel.: 032 655 943 Fax: 032 655 926 Alexis.dewaele@ua.ac.be John Vincke & Nele Cox Vakgroep Sociologie Korte Meer 5

	<p>9000 Gent Tel.: 09/ 264.68.02 Fax: 09/ 264.69.75 Nele.Cox@UGent.be</p> <p>Dhaenens Frederik Centre for Cinema and Media Studies Korte Meer 7 9000 Gent Tel.: 09/264.91.59 Frederik.Dhaenens@UGent.be</p>
--	--

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	<p>De onderzoekers richtten zich op de volgende onderzoeksvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke diverse betekenissen geven jongeren in hun discours aan de concepten mannelijkheid, vrouwelijkheid, traditionele man-vrouw rolpatronen en holebiseksualiteit? - Welke houding blijkt uit het discours van jongeren wat betreft traditionele mannelijkheid en vrouwelijkheid, traditionele rolpatronen en holebiseksualiteit? - Welke argumenten gebruiken de respondenten in hun discours om waarderingen ten opzichte van mannelijkheid en vrouwelijkheid, traditionele rolpatronen en holebiseksualiteit uit te drukken? - Welke verbanden worden gevonden in het discours van jongeren tussen het waarderen van mannelijkheid en vrouwelijkheid, traditionele rolpatronen en holebiseksualiteit?
Hypothesen	

6. Methode

Onderzoeksmethode	Kwalitatief onderzoek met focusgroepgesprekken
Onderzochte groep	In totaal namen 29 jongeren deel aan de focusgroepgesprekken (de groep heterojongens bestond uit 7 respondenten, de groep heteromeisjes uit 8 respondenten, de groep homo- en biseksuele jongens bestond uit 7 respondenten en de groep lesbische en biseksuele meisjes bestond uit 7 respondenten)
Bereik	Vlaanderen

7. Resultaten

Opvattingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid	<p>Uit het onderzoek blijkt dat het discours van de respondenten traditionele aspecten van mannelijkheid en vrouwelijkheid bevestigt. Uit het discours van de heterojongens blijkt nog altijd dat zij 'de stoere macho' als ideale zelfrepresentatie hanteren. Hetermeisjes wijzen in hun discours enerzijds mannelijke dominantie en traditionele rolpatronen met betrekking tot huishoudelijke taken af, anderzijds blijft het traditionele ideaal van de man als beschermer overeind. Een man met veel vrouwelijke eigenschappen is niet aantrekkelijk als ideaal, net zoals een vrouw met veel mannelijke eigenschappen niet erg aantrekkelijk is voor heterojongens. Jongens claimen ook eerder een rol die samengaat met fysieke kracht en (financiële) onafhankelijkheid. Het ideaalbeeld dat deze jongens en meisjes achterna gaan is complementair. Jongens willen beschermen, meisjes willen beschermd worden. Het bevestigt grotendeels traditionele rolpatronen.</p> <p>Het discours van de jongeren wijst tevens op een andere waardering van mannelijkheid dan van vrouwelijkheid. Het is opvallend hoe rijk de negatieve betekenisvorming rond vrouwelijkheid is. Dit blijkt in het bijzonder uit het discours van de meisjes die deelnamen aan dit onderzoek. Deze negatieve waardering zet zich door wanneer het gaat over</p>
--	---

De houding ten opzichte van holebiseksualiteit	<p>vrouwelijke eigenschappen die respondenten herkennen bij jongens. Het woord ‘verwijfd’ verwijst dan naar deze negatieve waardering. Het discours dat zich ontwikkelde met betrekking tot ballet als iets typisch mannelijk of vrouwelijk, toont aan dat het voornamelijk traditioneel mannelijke niet-homoseksuele eigenschappen zijn zoals ‘kracht’ en ‘volharding’ die respect afdwingen. Jongens die ballet doen, worden bijvoorbeeld niet positief gewaardeerd omwille van hun ‘elegantie’ of ‘gevoeligheid’. Dat normatieve genderrollen voor mannen sterk afgebakend zijn uit zich ook in de mate waarin jongens onder elkaar weinig emotionaliteit of affectie uitwisselen.</p> <p>Respondenten illustreren ook dat veel mensen mannelijke eigenschappen bij meisjes op een gelijkaardige manier afkeuren. Het narratief van het ‘kwetsbare meisje’ leert ons dat ook de normatieve genderrol van meisjes bepaalde grenzen heeft. De heteromeisjes uit dit onderzoek vertelden ons over hoe meisjes eerder dan jongens berispt worden wanneer ze dronken zijn en er verschillende seksuele partners op nahouden. Dit uit zich in de stelling ‘meisjes zijn sluiten, jongens zijn players’ wanneer het gaat over het hebben van (verschillende) one-night-stands. Respondenten omschrijven een jongen in een groep van vele meisjes een eerder dominante positie toe (bijvoorbeeld als ‘pooier’) terwijl ze een meisje in een groep van jongens eerder kwetsbaar vinden. In sociale situaties wordt het gedragsrepertorium van meisjes afgebakend omdat ze deze meer kwetsbare positie zouden innemen. Deze gegevens illustreren het afstraffen van gendernonconform gedrag. De sociale omgeving reageert vaak afwijzend wanneer een jongen zich ‘verwijfd’ gedraagt of een meisje ‘stoere’ dingen doet.</p> <p>In het discours van zowel de holebijongeren als de heteroseksuele jongeren zijn er verschuivingen met betrekking tot de afbakening van traditionele genderrollen. Het discours met betrekking tot de metroseksueel, dat zich spontaan in elke groep jongeren aanbood, illustreert een symbolisch en cultureel nieuwe vorm van mannelijkheid. Deze ‘nieuwe man’ besteedt aandacht aan zijn uiterlijk, voert traditioneel vrouwelijke huishoudelijke taken uit en is heteroseksueel. Het concept is nieuw in die zin dat de metroseksueel rollen opneemt die voordien enkel door vrouwen werden opgenomen. Toch is er weinig consensus over wat of wie de metroseksueel nu precies is. Misschien is dit kenmerkend voor een evoluerend begrip waarvan de grenzen zich nog voortdurend herschikken. De respondenten staan echter ook kritisch tegenover deze nieuwe vorm van mannelijkheid en ontmaskeren het als een trend of iets wat een op consumptie gerichte lobby van televisiemakers, marketeers en productontwikkelaars hen opdringt. De metroseksueel is dan een nieuwe identiteit die deze lobby creëert om mannen een nieuw meer uitgebreid consumptiegedrag aan te leren. De respondenten hebben geen nieuwe vormen van vrouwelijkheid beschreven.</p> <p>De verschillen die de respondenten waarnemen tussen holebi’s en hetero’s vertrekken vaak vanuit een heteronormatief verwachtingspatroon. Het discours met betrekking tot ouderschap van holebi’s illustreert bijvoorbeeld hoe men de complementaire rollen van een moeder-vader model transposeert op holebi-relaties. Als een moeder en een vader, een man en een vrouw, elk afzonderlijke rollen en functies hebben, dan ontbreekt er altijd iets in de opvoeding door man-man of vrouw-vrouw ouders. Sommige respondenten dragen het betrekken van een derde man of vrouw als ouderfiguur aan als oplossing voor het probleem van dit ‘tekort’ in de opvoeding. Er schuilt tevens een paradox in het heteronormatieve verwachtingspatroon dat homomannen meer vrouwelijke eigenschappen zouden bezitten dan heteromannen en lesbiennes meer mannelijke eigenschappen zouden bezitten dan heterovrouwen enerzijds en de overtuiging dat bijvoorbeeld een man-man koppel over te weinig vrouwelijke eigenschappen beschikt om een dochter op te voeden. De heteronormatieve verwachting dat er altijd een mannetje en een vrouwtje zou zijn in een holebirelatie leidt niet tot de overtuiging dat holebi-ouders goede ouders kunnen zijn. Heteronormativiteit is dan ook geen rationeel maar een eerder emotioneel gegeven.</p> <p>Het hoeft niet te verwonderen dat holebi-jongeren eerder positieve aspecten van hun ‘anders zijn’ benadrukken terwijl heterojongeren eerder negatieve aspecten (zij het met nuance) van holebi’s beklemtonen. Een voorbeeld van hoe een negatief beeld over holebi’s leeft bij deze jongeren, is het idee van het holebimilieu als een losbandige of promiscue omgeving. Dit zet zich voort in een discours over de lossere waarden van holebi’s en hun weinig stabiele relaties met veel losse seksuele contacten. Verschillende respondenten nuanceren de negatieve stereotypering met betrekking tot holebi’s. Zij wijzen op de stabiele relatievormen van holebi’s of op het in gelijke mate voorkomen van</p>
--	--

De zichtbaarheid van holebiseksualiteit	<p>losbandig gedrag bij hetero's. Toch is het een associatie die zich vaak en als vanzelfsprekend aanbood tijdens de gesprekken en die ook holebirespondenten soms bevestigden. Heteronormativiteit uit zich voorts in een paradox bij heterojongeren tussen het niet willen weten over holebiseksualiteit en er op overdreven soms intimiderende wijze nieuwsgierig naar zijn. Enerzijds betreft het dan een afwijzen van alle aspecten die met holebiseksualiteit te maken hebben. In het bijzonder de seksuele aspecten roepen (bij uitstek bij heterojongens) negatieve gevoelens en afwijzende reacties op. Reacties op de coming out van holebi-jongeren uit zich dan in het vermijden van te praten over holebiseksualiteit. Anderzijds zijn jongeren vaak erg nieuwsgierig naar holebiseksualiteit en willen ze er net alles over weten wanneer ze zich in een vertrouwelijke sfeer bevinden of wanneer ze minder geremd zijn (als ze dronken zijn), in het bijzonder wat de seksuele aspecten betreft. Wat gevoelens van afgrijzen opwekt en onbekend is, is op een andere manier ook mysterieus, aantrekkelijk of fascinerend.</p> <p>Holebi's ervaren heteronormativiteit en stereotiepen niet altijd als bedreigend maar dit is wel het geval wat betreft homonegativiteit. Homonegativiteit uit zich in het discours van jongeren in het gebruik van schuttingstaal, sociale uitsluiting, het gebruiken van beledigende humor en in het verwerpen, niet ondersteunen of negeren van een coming out. Holebi's zullen homonegativiteit zelf niet altijd als dusdanig benoemen. Vaak relativiseren ze negatieve ervaringen of benoemen ze deze als onschuldig. Deze ontkenning van homonegativiteit illustreert misschien eerder een vorm van coping gedrag (i.e. omgaan met problemen in je leven). Ook het recupereren van scheldwoorden zoals 'pot' en 'janet' past dan eerder in een strategie om negatieve waarderungen met betrekking tot een gestigmatiseerde groep in de samenleving te transformeren naar een positief gegeven.</p> <p>Ook homopositiviteit uit zich in het discours van jongeren. Voornamelijk de wederzijds positieve contacten tussen heteromeisjes en homo- of biseksuele jongens vallen op in het discours van de jongeren uit het onderzoek. Homo- of biseksuele jongens voelen zich aangetrokken tot heteromeisjes omdat zij minder homonegatief ingesteld zijn. Heteromeisjes wijzen in tegenstelling tot heterojongens de opvallende vrouwelijke eigenschappen van sommige homo- of biseksuele jongens niet af. Integendeel, de gedeelde vrouwelijke eigenschappen leveren een basis en herkenningspunt om contact en vriendschap op te bouwen.</p> <p>De relatie tussen gender en homopositiviteit uit zich dus in de vriendschapsbanden en waardering die kan ontstaan tussen homo- en biseksuele jongens en heteromeisjes. Deze relatie uit zich tegelijkertijd in een homonegatieve kant waarbij heterojongens afkerig staan ten opzichte van homo- of biseksuele jongens. De stelling dat homo's vies zijn en lesbiennes sexy, illustreert dit gegeven. Dat heterojongens lesbiennes vaak sexy vinden, weerspiegelt dan eerder een lustbeleving en seksueel ideaalbeeld dan een vorm van homopositiviteit. Heterojongens waarderen ook mannelijke eigenschappen bij meisjes maar weinig.</p> <p>Uit het discours van de heterojongeren blijkt dat er weinig aspecten van het holebimilieu voor hen zichtbaar zijn. Een enkeling is al ooit eens naar een holebifuij geweest. Het meest zichtbare aspect van het holebimilieu is de Belgian Lesbian and Gay Pride (i.e. BLGP) in Brussel. De beeldvorming rond deze jaarlijkse mars van holebi's door Brussel lokt bij de jongeren heel wat reacties uit. Het idee leeft sterk dat dit een heel erg negatieve beeldvorming is met betrekking tot holebi's als groep in de samenleving. Het discours van deze heterojongeren weerspiegelt de contradictie tussen de eis van holebi's om normaal gevonden te willen worden en de manier waarop ze zichtbaar zijn op de BLGP. Zowel hetero- als holebi-jongeren schrijven de media een erg negatieve rol toe omwille van de manier waarop ze berichtgeven over de BLGP. Enkel de sensationele en extreme representaties halen het nieuws. Het discours van de holebi-jongeren wijst op het belang van de BLGP om door extreme representaties holebiseksualiteit zichtbaar te maken en benadrukt dat het deelnemen aan een BLGP bijzonder is en veel minder sensationeel dan dat de media het voorstelt.</p>
---	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/